

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-1\(37\)-24-33](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-1(37)-24-33)

УДК 334.726:[504+005.35]

JEL Classification: F64; Q54; M14

Людмила Миколаївна Мекшун

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри управління персоналом та бізнес-технологій

Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: ludmila.mek1966@gmail.com. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-8966-8116>

ResearcherID: [B-1484-2017](https://orcid.org/0000-0002-8966-8116)

Сергій Миколайович Хмелевський

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри управління персоналом та бізнес-технологій

Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: sergeyv3x@gmail.com. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-4395-2090>

ResearcherID: [G-6517-2014](https://orcid.org/0000-0002-4395-2090)

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ КОМПАНІЙ У ПОДОЛАННІ ГЛОБАЛЬНИХ КЛІМАТИЧНИХ ПРОБЛЕМ І РЕАЛІЗАЦІЇ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

У статті проаналізована позитивна роль міжнародних компаній у подоланні глобальних кліматичних проблем. Показано, що кліматична відповідальність є сучасною складовою корпоративної соціальної відповідальності. З'ясовано, що корпоративна соціальна відповідальність може здійснюватися на внутрішньому та зовнішньому рівнях. Проаналізований вплив можливих негативних наслідків зміни клімату на розвиток світової економіки, світову безпеку та добробут людей. З'ясовано, що у взаємодії урядів країн і корпорацій за допомогою заходів адаптації і пом'якшення можливе управління ризиками зміни клімату, зменшення викидів в атмосферу, перехід до ресурсозберігаючих технологій та відновлюваних джерел енергії. Проаналізовані приклади позитивних ініціатив міжнародних компаній щодо корпоративної і кліматичної соціальної відповідальності. Показано, що ресурсозберігаючі технології дозволяють поєднати кліматичну відповідальність з економічним зростанням підприємства.

Ключові слова: міжнародні компанії, зміна клімату, подолання глобальних кліматичних проблем, корпоративна соціальна відповідальність, ресурсозберігаючі технології.

Табл.: 1. Бібл.: 17.

Постановка проблеми. Щодня на планеті люди стикаються з кліматичними проблемами. В умовах зміни клімату відбувається трансформація системних процесів корпоративного управління, модернізація та нова організація виробництва, оновлення поведінки бізнесу. Позиція компаній на ринку та їх взаємодія із суспільством залежить від корпоративної соціальної відповідальності, яка сприяє формуванню позитивного іміджу підприємств, підвищує рівень довіри громадськості до їх продукції і може бути підґрунтям для успішного розвитку. Дотримання принципів ESG (environment, social and governance – навколишнє середовище, соціальна відповідальність і управління) є прикладом відповідальних інвестицій і

ключовою умовою цінності бізнесу для інвесторів та акціонерів. Кліматична відповідальність компаній стала обов'язковою складовою їх корпоративної соціальної відповідальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теорія, методологія і практика корпоративної соціальної відповідальності досліджувалися в роботах зарубіжних вчених П. Друкера, Ф. Котлера, М. Портера, Г. Прингла, М. Томпсона, М. Фрідмана та ін. Важливий внесок у розвиток теоретичних аспектів корпоративної соціальної відповідальності зробили вітчизняні дослідники Н. Бичкова, Ю. Березов, О. Даниленко, О. Охрименко та ін. Питання наслідків та адаптації до зміни клімату розглядалися в роботах С. Іванюти, О. Коломієць, Г. Корери, Еріка Е. Массея, О. Малиновської, Л. Якушенко та ін.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Наслідки зміни клімату негативно впливають на світову економіку, завдають великих збитків бізнесу та окремим домогосподарствам. Перезавантажити економіку можна за рахунок нової моделі зростання, яка використовує відновлювану енергію, прагне до нульових викидів парникових газів та переходить до низьковуглецевого виробництва. На рівні Організації Об'єднаних Націй приймаються Програми збереження навколишнього середовища, фінансуються безпечні для клімату проекти, випускаються «зелені» бонди тощо. Корпорації часто критикують державні ініціативи та обмеження, спрямовані на подолання негативних наслідків зміни клімату. У таких умовах доцільно дослідити позитивний досвід міжнародних компаній у подоланні глобальних кліматичних проблем через реалізацію програм корпоративної соціальної відповідальності.

Мета статті. Проаналізувати роль міжнародних компаній у розвитку корпоративної і кліматичної соціальної відповідальності, використання ними ресурсоефективних технологій, виготовлення екологічно чистої продукції, зменшення використання викопного палива та викидів в атмосферу.

Виклад основного матеріалу. Значну роль у вирішенні кліматичних проблем і розвитку корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) відіграють міжнародні компанії. КСВ може здійснюватися на внутрішньому та зовнішньому рівнях. Внутрішня зона відповідальності включає свідоме ставлення працівників до виробництва і транспортування продукції з урахуванням впливу цих процесів на зміну клімату, їх умови праці, вплив робочого процесу на навколишнє середовище та людей. Зовнішня зона розповсюджується на взаємодію компанії із суспільством, партнерами, співпрацю з урядами країн та громадськістю [1]. Європейська Комісія протягом останніх двадцяти років заохочує розвиток КСВ та підтримує впровадження кліматичних проєктів, як на державному рівні, так і на рівні компаній [2].

Однією з важливих проблем сьогодення є зміна клімату, негативні наслідки якої потрібно вирішувати на рівні співпраці держав з міжнародними компаніями. Зміну клімату спеціалісти ЮНІСЕФ визначають як коливання глобальних температур та погодних явищ, яке відбувається внаслідок глобального потепління і викликане діяльністю людини [3]. Вона впливає на економіку та суспільство і може призвести до руйнування екологічних систем, вимушеного переселення людей та погіршення їх здоров'я. За результатами досліджень Munich Security Report 2020, зміна клімату на 30 % погіршить стан сільського господарства та збільшить кількість людей, яким не вистачатиме достатньої кількості прісної води, з 3,6 мільярда осіб зараз до понад 5 мільярдів до 2050 року [4].

Подолання кліматичних проблем можливе через співпрацю урядів різних країн та бізнесу. З 30 жовтня по 12 листопада 2021 року у Глазго відбулася конференція Організації об'єднаних націй з питань зміни клімату (COP26). На ній було розглянуто виконання Паризької кліматичної угоди (2015 р.) і констатовано, що через глобальне потепління, спровоковане понаднормовими викидами в атмосферу, температура Землі поступово зростає, що призводить до екстремальних погодних явищ, включаючи спеку, поєднані та лісові пожежі [5]. За останні 40 років екстремальні погодні умови завдали європейським країнам збитків на понад 500 млрд євро [6]. За даними Організації Об'єднаних Націй, замість обмеження глобального потепління на рівні до 1,5 °C у межах Паризької кліматичної угоди, нині світ перебуває на шляху до потепління на рівні 3,2 °C до 2100 року [7].

Кліматична криза може вплинути на світову безпеку. У звіті, підготовленому відомствами безпеки США у 2021 році, вказується на те, що країнам не вдається співпрацювати у розв'язанні проблем зміни клімату, внаслідок чого між ними посилюється конкуренція та нестабільність. Наслідки зміни клімату можуть посилити конфлікти між народами, екстремізм, радикалізм і стати своєрідним стрес-фактором для суспільства [8].

Боротися з наслідками зміни клімату на рівні держав та бізнесу можна за допомогою заходів адаптації та пом'якшення. Заходи адаптації спрямовані на управління ризиками зміни клімату, а заходи пом'якшення реалізуються за допомогою переходу до відновлюваних джерел енергії, зменшення викидів парникових газів та спалюваного викопного палива [3].

До заходів адаптації, за Еріком Е. Массеєм, належать:

- заходи, спрямовані на формування адаптаційного потенціалу (урядові звіти, наукові дослідження, інформаційні компанії, які оцінюють ризики й інформують про певні вразливості до зміни клімату);

- заходи, спрямовані на зниження ступеня чутливості до наслідків зміни клімату (вони мають підготовчий характер і дозволяють захистити людей та майно від можливих стихійних лих: системи раннього оповіщення про

надзвичайні події, ухвалення нових будівельних норм і правил для захисту будівель від екстремальних погодних умов, будівництво хвилевідбійних стінок для захисту від довгострокового підняття рівня моря, використання нових сортів сільськогосподарських культур, стійкіших до температурних змін та нестачі води та ін.);

- заходи, спрямовані на підвищення потенціалу для подолання надзвичайних та стихійних подій (наприклад, створення «місць для охолодження» під час сильної спеки, швидка мобілізація спеціальних бригад для розчищення доріг, звільнення заплави від води або виділення коштів зі спеціального фонду на випадок надзвичайної ситуації);

- заходи, спрямовані на отримання вигоди від змінених кліматичних умов (вигода від триваліших сезонів вирощування нових сільськогосподарських товарних культур або збільшення сезону вилову риби та ін.) [9].

На рівні держав розробляються науково-дослідні програми адаптації та пом'якшення зміни клімату. Наприклад, уряд Великої Британії у 1997 році розробив програму UK Climate Impacts Programme (UKCIP), а у 2008 році прийняв Закон про зміну клімату, які допомагають громадам, підприємствам і приватним особам у плануванні та впровадженні стратегій адаптації до зміни клімату у коротко-, середньо- та довгостроковому періодах.

Уряд Фінляндії у 2004-2005 роках започаткував національну дослідну програму *Assessing the adaptive capacity of the Finnish environment and society under a changing climate (FINADAPT)*, результатом якої стали понад 30 науково-дослідних проєктів адаптації різних галузей господарства та сфер діяльності до наслідків зміни клімату в країні [9].

У «Цілях сталого розвитку» ціль 13 присвячена пошуку шляхів пом'якшення наслідків зміни клімату за допомогою зменшення викидів парникових газів та спалюваного викопного палива, переходу до відновлюваних джерел енергії [10]. 13 грудня 2023 року завершився кліматичний саміт COP28, на якому представники 200 країн світу домовилися поступово до 2050 року відмовитись від використання викопного палива.

Зарубіжні компанії реалізують свою участь у подоланні кліматичних проблем через програми КСВ, які стали невід'ємною частиною стратегії їх розвитку. Такі програми не тільки підвищують репутацію бізнесу, але й стають основним компонентом їхньої діяльності. Також при оцінці інвестиційної привабливості компаній інвестори значну увагу приділяють їх кліматичній та соціальній відповідальності. Зокрема, при оцінці кліматичної відповідальності розглядаються питання про ефективне використання та економію природних ресурсів, вплив виробництва на вуглецеві викиди та кліматичні зміни, екологічний дизайн та інновації, утилізацію відходів та зменшення забруднення навколишнього середовища. Кліматична

відповідальність є складовою корпоративної соціальної відповідальності, бо в ній розглядаються питання впливу зміни клімату на здоров'я та безпеку працівників, розробку екологічно чистих товарів та підвищення їх якості, свідоме ставлення персоналу до виробництва та транспортування продукції.

Нині у світі понад 100 організацій проводять моніторинги та складають рейтинги компаній щодо дотримання ними корпоративної соціальної відповідальності. Дослідження, проведене британською консалтинговою компанією SustainAbility шляхом опитування інвесторів та експертів, показало, що найавторитетнішими та найкращими з погляду якості та інформативності є такі рейтинги, як: корпоративний рейтинг ISS-Oekom, рейтинг корпоративної сталості Robeco SAM, рейтинги у сфері клімату, лісів і водних ресурсів CDP, рейтинги ESG ризиків Sustainalytics, MSCI ESG-рейтинг, рейтинг якості ISS, рейтинг розкриття ESG інформації Bloomberg та ін. [11].

Некомерційні організації New Climate Institute та Carbon Market Watch провели моніторинг 35 найбільших світових компаній та опублікували звіт щодо дотримання ними корпоративної кліматичної відповідальності [12]. Зокрема, увагу дослідників привернули компанії Accenture, Amazon, Apple, BMW Group, Carrefour, CVS Health, Deutsche Telekom, Deutsche Post DHL, Enel, E.On SE, GlaxoSmithKline, Google, Hitachi, Ikea, JBS, Maersk, Nestle, Novartis, Saint-Gobain, Sony, Vale, Vodafone, Volkswagen, Unilever, Walmart та ін. На ці компанії припадає 5 % світового викиду парникових газів, які утворюються від вирощування сільськогосподарських культур, розвитку тваринництва, виробництва і транспортування товарів, споживання електроенергії під час використання ноутбуків та смартфонів тощо [12].

У нинішніх реаліях споживачі надають перевагу екологічно чистій продукції та продукції, при виробництві якої була дотримана кліматична відповідальність, і зарубіжні бізнес-структури повинні підлаштовуватися під запити суспільства. Приклади заходів міжнародних компаній щодо впровадження корпоративної соціальної та кліматичної відповідальності представлені в табл. 1.

Методика ресурсоефективного та чистого виробництва працює у світі вже понад 20 років і передбачає скорочення споживання води та енергетичних ресурсів, сировини й матеріалів підприємствами, їх відмову від використання токсичних матеріалів, а також скорочення обсягів викидів і відходів, що мінімізує негативні наслідки зміни клімату. Вона дозволяє поєднати екологічну ефективність виробництва з економічним зростанням підприємства, адже зниження питомих показників споживання ресурсів безпосередньо впливає на собівартість одиниці продукції, заощадження коштів, дотримання екологічних вимог, що, у свою чергу, зменшує плату за забруднення довкілля та скорочує витрати на утилізацію відходів [17].

Таблиця 1

Приклади ініціативи міжнародних компаній щодо впровадження корпоративної соціальної та кліматичної відповідальності

Назва компанії	Приклади ініціатив корпорацій для збереження клімату	
	Що вже зроблено	Що планується зробити
Amazon	Працівники компанії дотримуються політики «екологічної свідомості». Має 10 центрів «відновлюваної енергії»	До 2025 року 100 % виробництва планується здійснювати за рахунок відновлюваної енергії
Ikea	Розробила човен Good Ship ІКЕА на дистанційному управлінні, який очищує від сміття річки	До 2030 року обіцяє стати «позитивно-кліматичною»
Deutsche Telekom, Maersk та Vodafone	Скорочення шкідливого впливу вуглекислого газу на навколишнє середовище на 30 %	До 2030 року зменшити при виробництві та транспортуванні продукції викиди парникових газів на 90 %
LEGO Group	З 2021 року використовує паперові пакети, які придатні для вторинної переробки і сертифіковані Лісовою опікунською радою (FSC).	До 2025 року планує повністю перейти на екологічно чисте пакування
Shell	Реалізує низку проектів із захисту біорізноманіття, відновлюючи коралові рифи у національному парку Veracruz Reef System в Мексиці	Планується реалізувати програму «Із повагою до природи» в рамках якої прагне зберегти та відновити екосистеми, зменшити відходи, забезпечити чистоту повітря, економити природні ресурси при виробництві товарів
British Petroleum	У 2018-2019 роках розробила нові судна для транспортування нафти та СПГ, які використовують силу вітру для покращення економії палива та зменшення викидів	До 2025 року запуск 10 супутників, які здійснюють моніторинг викидів
Microsoft Corporation	Інвестування 1 млрд доларів США у Фонд кліматичних інновацій	Повна відмова від дизельного палива до 2030 року

Джерело: [12; 13; 14; 15; 16].

Економія використання природних ресурсів також є одним з елементів корпоративної соціальної відповідальності міжнародних компаній. Наприклад, компанія Unilever розробила новий бренд для миття посуду Sunlight при використанні якого використовується на 20 % менше води, ніж при використанні інших засобів [11]. Компанія Shell планує до 2025 року на 15 % скоротити споживання прісної води завдяки реалізації проектів з перероблення використаної води для її повторного застосування [13].

Таким чином, великі компанії, чії виробничі потужності забруднюють навколишнє середовище, намагаються в рамках реалізації програм корпоративної соціальної відповідальності модернізувати свої виробництва, використовуючи ресурсоефективне та чисте виробництво, прагнучи зупинити негативні наслідки зміну клімату.

Висновки та пропозиції. Негативні наслідки зміни клімату можуть бути загрозою світовій безпеці, викликати вимушену міграцію населення країн через підняття рівня океану, впливати на показники розвитку світової економіки та зростання бідності, підвищувати попит на водні ресурси, сприяти руйнуванню екосистем, створювати загрози здоров'ю людей та ін.

Подолання глобальних кліматичних проблем у нинішніх умовах є спільним завданням як урядів країн, так і міжнародних компаній. На рівні держав розробляються програми адаптації та пом'якшення негативних наслідків зміни клімату, які допомагають громадам, підприємствам і приватним особам у плануванні та впровадженні стратегій розвитку у коротко-, середньо- та довгостроковому періодах.

Міжнародні компанії беруть активну участь у вирішенні кліматичних проблем, реалізуючи програми корпоративної соціальної відповідальності. Вони сприяють формуванню у працівників свідомого ставлення до виробництва і транспортування продукції з урахуванням впливу цих процесів на зміну клімату, впроваджують ресурсозберігаючі технології, використовують відновлювані джерела енергії, захищають біорізноманіття різних куточків планети, інвестують кошти у фонди кліматичних інновацій тощо. Здатність бізнесу ставити значні цілі, діяти оперативно та швидко трансформувати ідеї в конкретні заходи є його перевагою в подоланні кліматичної кризи.

Список використаних джерел

1. Мекшун Л. М. Особливості сучасного етапу розвитку соціальної відповідальності бізнесу / Л. М. Мекшун, А. М. Волкова // Проблеми і перспективи економіки і управління. – 2021. – № 3(27). – С. 64-71.
2. Шевченко О. В. Екологічне регулювання діяльності бізнес-структур в ЄС [Електронний ресурс] / О. В. Шевченко, Г. В. Шевченко // Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки». – 2019. – № 20. – Режим доступу: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ro>.
3. Зміна клімату і як з нею боротися: ключова інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unicef.org/ukraine/stories/climateaction#:~:text=4>.
4. Munich Security Report 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.securityconference.org/en/publications/munich-security-report.
5. Кліматична конференція COP26: що це таке та чому вона важлива [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://suspilne.media/176712-klimatichna-konferencia-cop26-soce-take-ta-comu-vona-vazлива>.
6. Збитки Європи через кліматичну кризу складають 500 млрд євро [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zn.ua/ukr/WORLD/zbitki-jevropi-cherez-klimatichnu-krizu-skladajut-500-miljardiv-jevro-za-40-rokiv-the-guardian-.html>.
7. Зміна клімату: наслідки та заходи адаптації: аналіт. доповідь [Електронний ресурс] / [С. П. Іванюта, О. О. Коломієць, О. А. Малиновська, Л. М. Якушенко]; за ред. С. П. Іванюти. – Київ : НІСД, 2020. – 110 с. – Режим доступу: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-10/dop-climate-final-5_sait.pdf.
8. Корера Г. Хто і з ким може воювати через зміни клімату – доповідь розвідки США [Електронний ресурс] / Г. Корера. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-59009523>.
9. Массей Ерік Е. Досвід Європейського союзу в адаптації до зміни клімату та застосування його в Україні [Електронний ресурс] / Ерік Е. Массей. – Режим доступу: <https://www.osce.org/files/f/documents/a/9/93311.pdf>.
10. Ціль 13. Пом'якшення наслідків зміни клімату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://business.diaa.gov.ua/en/handbook/sustainable-development-goals/cil-13-romaksenna-naslidkiv-zmini-klimatu>.
11. Бичкова Н. В. Вплив корпоративної соціальної відповідальності на вартість компанії: міжнародний досвід [Електронний ресурс] / Н. В. Бичкова, М. Р. Нанейшвілі // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2021. – Вип. 36. – С. 35-40. – Режим доступу: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/36_2021ua/8.pdf.

12. Найбільші компанії світу перебільшують свій внесок у захист клімату – BBC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zn.ua/ukr/WORLD/najbilshi-kompaniji-svitu-perebilshujut-svij-vnesok-u-zakhist-klimatu-bbc.html>.

13. Із повагою до природи: як Shell захищала навколишнє середовище та біорізноманіття у 2022 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nefterynok.info/stati/z-povagoyu-do-prirodi-yak-shell-zahischala-navkolishn-seredovische-ta-borznomanttya-u-2022-roc>.

14. Екологічні ініціативи міжнародної компанії «British Petroleum» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ecolog-ua.com/news/ekologichni-iniciatyvy-mizhnarodnoyi-kompaniyi-british-petroleum>.

15. Microsoft спільно з іншими компаніями створили коаліцію переходу до нульового викиду CO₂ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lc-les.com/press-center/posts/microsoft-spilno-z-inshimi-kompaniyami-stvorili-koaliciyu-z-perehodu-no-nulovogo-vikidu-co2>.

16. Ікеа розробила човни для очищення річок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mind.ua/news/20194061-ikea-rozrobila-chovni-dlya-ochishchennya-richok>.

17. Принципи та практики ресурсоефективного виробництва. Практики для кращого бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.recrc.org/wp-content/uploads/2020/07/RECP-Primer-UA-2016-UKR.pdf>.

References

1. Mekshun, L.M., Volkova, A.M. (2021). Osoblyvosti suchasnoho etapu rozvytku sotsialnoi vidpovidal-nosti biznesu [Peculiarities of the modern stage of development of social responsibility of business]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky i upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, (3(27)), 64-71.

2. Shevchenko, O.V., Shevchenko, H.V. (2019). Ekolohichne rehuliuвання діяльності бізнес-структур в ЄС [Environmental regulation of business structures in the EU]. *Mizhnarodni vidnosyny. Seriya «Politychni nauky» – International relations. Series "Political Sciences"*, (20), <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/po>.

3. Zmina klimatu i yak z neiu borotysia: kliuchova informatsiia [Climate change and how to deal with it: key information]. (2021). <https://www.unicef.org/ukraine/stories/climate-action#:~:text=4>.

4. Munich Security Report 2020 [Munich Security Report 2020]. (2020). www.securityconference.org/en/publications/munich-security-report.

5. Klimatychna konferentsiia SOR26: shcho tse take ta chomu vona vazhlyva [COP26 climate conference: what it is and why it is important]. <https://suspilne.media/176712-klimatichna-konferencia-cop26-so-ce-take-ta-comu-vona-vazhlyva>.

6. Zbytky Yevropy cherez klimatychnu kryzu skladaiut 500 mlrd yevro [Europe's losses due to the climate crisis amount to 500 billion euros]. (2022). <https://zn.ua/ukr/WORLD/zbitki-jevropi-cherez-klimatichnu-kryzu-skladajut-500-miljardiv-jevro-za-40-rokiv-the-guardian-.html>.

7. Ivaniuta, S.P. (2020). *Zmina klimatu: naslidky ta zakhody adaptatsii: analit. dopovid [Climate change: consequences and adaptation measures: analyst. report]*. NISD. https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-10/dop-climate-final-5_sait.pdf.

8. Korera, H. (2021). Khto i z kym mozhe voiuvaty cherez zminy klimatu – dopovid rozvidky SShA [Who and with whom can fight because of climate change - US intelligence report]. <https://www.bbc.com/ukrainian/news-59009523>.

9. Massei Erik E. (2012). *Dosvid Yevropeiskoho soiuzu v adaptatsii do zminy klimatu ta za-stosuvannya yoho v Ukraini [Experience of the European Union in adaptation to climate change and its application in Ukraine]*. <https://www.osce.org/files/f/documents/a/9/93311.pdf>.

10. Tsil 13. Pomiakshennia naslidkiv zminy klimatu [Goal 13. Mitigation of the consequences of climate change]. (2021). <https://business.diia.gov.ua/en/handbook/sustainable-development-goals/cil-13-pomaksenna-naslidkiv-zmini-klimatu>.

11. Bychkova, N.V., Naneishvili, M.R. (2021). Vplyv korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti na vartist kompanii: mizhnarodnyi dosvid [The influence of corporate social responsibility on the value of the company: international experience]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of the Uzhgorod National University*, 36, 35-40. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/36_2021ua/8.pdf.

12. Naibilshi kompanii svitu perebilshuiut svii vnesok u zakhyst klimatu – VVS [The world's largest companies exaggerate their contribution to climate protection - BBC]. (2022). <https://zn.ua/ukr/WORLD/najbilshi-kompaniji-svitu-perebilshujut-svij-vnesok-u-zakhyst-klimatu-bbc.html>.

13. Iz povahoiu do pryrody: yak Shell zakhyshchala navkolyshnie seredovyshe ta bioriz-nomanittia u 2022 rotsi [With respect for nature: how Shell protected the environment and biodiversity in 2022]. (2022). <https://www.nefterynok.info/stati/z-povagoyu-do-prirodi-yak-shell-zahischala-navkolishn-seredovische-ta-borznomanntya-u-2022-roc>.

14. Ekologichni initsiatyvy mizhnarodnoi kompanii «British Petroleum» [Environmental initiatives of the international company "British Petroleum"]. (2021). <https://ecolog-ua.com/news/ekologichni-iniciatyvy-mizhnarodnoyi-kompaniyi-british-petroleum>.

15. Microsoft spilno z inshymy kompaniamy stvoryly koalitsiiu perekhodu do nulo-voho vykydu SO₂ [Microsoft, together with other companies, created a coalition of the transition to zero CO₂ emissions]. (n.d.). <https://lc-les.com/press-center/posts/microsoft-spilno-z-inshimi-kompaniyami-stvorili-koaliciyu-z-perehodu-no-nulovogo-vikidu-co2>.

16. Ikea rozroblyla chovny dla ochyshchennia richok [Ikea designed boats to clean rivers]. (2019). <https://mind.ua/news/20194061-ikea-rozrobila-chovni-dlya-ochishchennya-richok>.

17. Pryntsyipy ta praktyky resursoefektyvnoho vyrobnytstva. Praktyky dla kra-shchoho biznesu [Principles and practices of resource-efficient production. Practices for better business]. (n.d.). <http://www.recpc.org/wp-content/uploads/2020/07/RECP-Primer-UA-2016-UKR.pdf>.

Отримано 11.02.2024

UDC 334.726:[504+005.35]

Liudmila Mekshun

PhD in Economic, Associate Professor,

Associate Professor of Department of Personnel Management and business technology
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: ludmila.mek1966@gmail.com. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-8966-8116>

ResearcherID: [B-1484-2017](https://orcid.org/0000-0002-8966-8116)

Serhii Khmelevskyi

PhD in Economic, Associate Professor,

Associate Professor of Department of Personnel Management and business technology
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: sergeyv3x@gmail.com. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-4395-2090>

ResearcherID: [G-6517-2014](https://orcid.org/0000-0002-4395-2090)

THE ROLE OF INTERNATIONAL COMPANIES IN OVERCOMING GLOBAL CLIMATE PROBLEMS AND IMPLEMENTING CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY

Within the article, a positive role of international companies in overcoming global climate problems is analyzed. It is shown that climate responsibility is a modern component of corporate social responsibility, because it deals with the impact of climate change on the health and safety of employees, the development of environmentally friendly goods. It is indicated that corporate social responsibility

contributes to the formation of a positive image of companies and increases their investment attractiveness. It is established that corporate social responsibility can be carried out at the internal and external levels. The internal area of responsibility includes a conscious attitude of employees to the production and transportation of products in compliance with the requirements that reduce negative effects of climate change. The external area of responsibility extends to the company's interaction with society, partners, cooperation with governments and the public.

The influence of possible negative consequences of climate change on the development of the world economy and human well-being is analyzed. The role of UN the problems of climate change is shown. It is indicated that the climate crisis may pose a threat to the global security.

It was found out that in the cooperation of governments of countries with the help of adaptation and mitigation measures, it is possible to manage the risks of climate change, reduce air emissions and switch to resource saving technologies and sources of renewable energy. It is indicated that climate change adaptation and mitigation programs in the UK and Finland help communities, businesses and individuals in planning and implementing development strategies.

Examples of positive initiatives of international companies regarding corporate and climate social responsibility are analyzed. It is shown that resource saving technologies allow combining climate responsibility with economic growth of the enterprise, because reducing the specified indicators of resources consumptions and increasing the use of sources of renewable energy directly affects the cost of a production unit, reduces the fee for environment pollution and reduces the cost of waste disposal.

Keywords: *international companies, climate change, overcoming global climate problems, corporate social responsibility, resource-saving technologies.*

Table: 1. references: 17.